

Доля зрадника

Олег Паламарчук

На довгому торговому шляху "Із варягів у греки" розташувалися перші невеличкі поселення слов'ян-русичів. Мирні хлібороби жили понад Дніпром-Славутою, та бувало, що в кольчугах жито сіяли — від ворогів спокою не мали. Племена кочівників-хозар зненацька нападали на руські городища і залишали після себе лише згарища. Біда вчила наших пращурів згуртовуватися, бо тільки так можна було дати відсіч ворогові. Однак кожен рід мав свою гордість, брат братові не хотів поступитися, визнати зверхність над собою. А коли і доходило до згоди, то залишалися ще тліти давні суперечки, і варто було дмухнути, щоб спалахнула чергова міжусобиця.

Люто заздрив невдаха Сак своєму братові князеві Колоту. По праву старшого він повинен був зайняти це місце, але у бою виявився боягузом, і рада старійшин віддала перевагу Колотові. Тепер замість поваги Саку доводилося зносити образи і насмішки. Він став сторонитися громади і залишився цілком самотнім.

Сам, наче вовк, він виходив у поле на полювання, і скоїлася біда: потрапив у руки хозарських розвідників. Заарканили кочівники мисливця і потягли до кибитки свого кагана.

Батажок хозар запитав русича через свого товмача:

— Хто ти?

— Я син князя, який не став князем, — сумно відповів полонений.

Хан вишкірив зуби:

— Ти будеш князем росів, якщо допоможеш нам — відкриєш ворота у ваше городище. А щоб скріпити нашу дружбу, я віддам тобі свою дочку.

— Я не можу зрадити свій рід! — відповів йому Сак.

— Тоді я звелю прив'язати тебе до коней і розірвати на шматки, — продовжував сушити зуби на вітрі каган, і важко було зрозуміти, коли він сміється, а коли гнівається.

Стерпло серце у Сака.

— Я згоден, — опустив він голову.

Як домовилися, вночі Сак відпер тихенько ворота, і поки в городищі вдарили на сполох, хозари уже грабували оселі.

Сак гордо гарцював на білому коні, подарованому з ханської ласки. Вороги гвалтували дівчат, убивали чоловіків. Ніяковів син князя перед односельцями за зраду, але його самолюбство тішило те, що він залишився живим і стояв по праву руку від могутнього кагана.

До ранку кривавий бенкет завершився, хозари лічили здобич.

— О великий володарю, не забувай нашого бога задобрити щедрою жертвою, щоб щастило нам і далі в поході, — нагадав каганові поплічник, кривоногий Мунохай.

— Приведіть їхнього князя Колота, — подав знак каган.

— Їхній князь загинув у бою, — доповіли йому воїни.

— Наш бог вимагає княжої крові, — повернув голову хозарський ватажок до обдарованого його милістю Сака.

Воїни-хозари вмить зв'язали нового князя і підготували жертвний вогонь.

— О великий кагане, ти обіцяв мені владу, обіцяв свою доньку віддати! — пручався Сак.

Спокійно подивився на нього хозарський каган і в лукавій посмішці вишкірив великі жовті зуби.